

Охлопков Федор Матвеевич

(02.03.1908 – 28.05.1968)

**Аба дойду Улуу сэриитин кыттыылааба,
Советскай Союз Геройа**

Федор Матвеевич Охлопков 1908 сыллаахха
Байаҕантай улуһун
Кириэс Халдыайытыгар төрөөбүт.
Сэрии иннинэ холкуоска механизаторынан,
булчутунан, Алдан оройуонун Орочоон
бириискэтигэр шахтаба үлэлээбит.

*Охлопков Федор Матвеевич
төрөөбүтэ 115 сыла*

Федор Матвеевич 6 сааһыттан куобахха туһах иитэн, 9 сааһыттан саанан үчүгэйдик ытара, соҕотоҕун бултуура, эдэр булчут биэс тыһыынчаттан тахса тиини туттарбыта. 100 хаамыылаах сиртэн быһах биитин ытан буолдьаны икки аныгы хайытара.

Бу сатабыла кини аатырбыт снайпер буоларыгар олук буолбута.

Аармыйаҕа 1941с. атырдыах ыйыгар ынырыллыбыта. Иркутская уобалас Мальта станциятыгар байыаннай бэлэмнэниини барбыта.

375-с уонна 179-с стрелковой чаастарга
сэриилэспит пулеметчик,
автоматчик, снайпер.

Тверской, Смоленской уобаластары,
Белоруссияны босхолоспут.
Фронна 12 төгүл бааһырбыт
уонна 3 контузияламмыт.

Соҕотоҕун 429 фашиһы охторбут
Албан ааттаах снайпер быһыытынан
киэнник биллибитэ.

Федор Матвеевич 1945сыллаахха
бэс ыйын 24 күнүгэр
Москваҕа Кыайыы Парадыгар кыттыбыт.
Советскай Союз Геройун аата
1965 сыл ыам ыйын 6 күнүгэр
ингэриллибит.
Сэрии кэнниттэн дойдутугар
араас үлэҕэ үлэлээбит.
Элбэх оҕо аҕата.
1968 сыллаахха ыам ыйын 28 күнүгэр өлбүт.

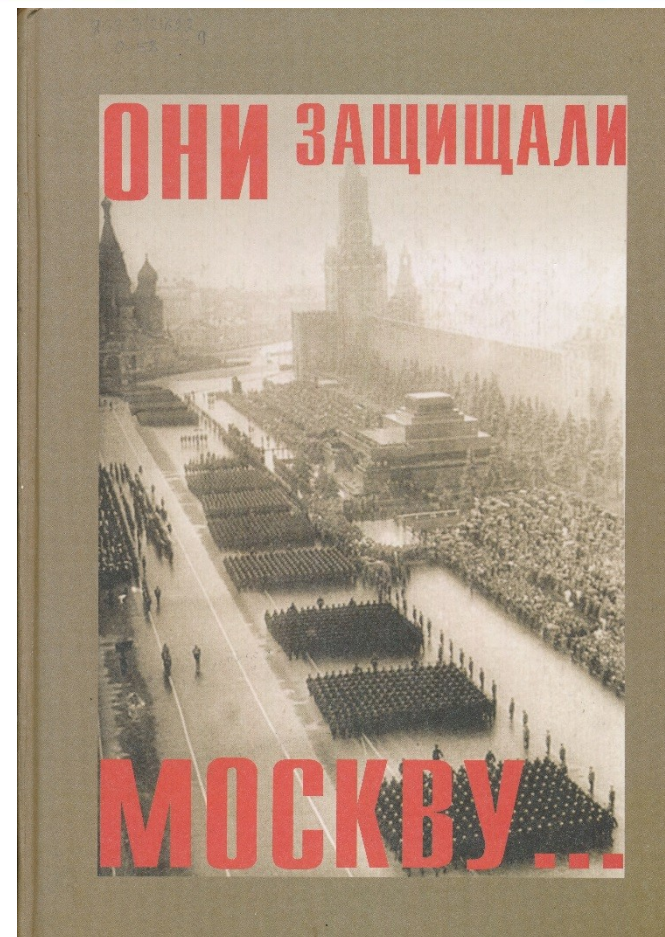

Охлопков

Федор Матвеевич

уонна

Уус – Амма нэһилиэгэ

Они защищали Москву/автор-составитель
С.С.Аржаков;редактор Д.И. Пухов.-
Якутск:Сахаполиграфиздат, 2005.-152с. – Из
содерж.:Бястинов Д.С. – С.30-31.

САХАЛАР МОСКВА КӨМҮСКЭЛИГЭР

Сэри хара маннайгы күнүттэн саамай тийэх күнүгэр диэри сахалар бары фроннарга, армияларга мунутуур тынгааһынаах, дьылбаты быһаарбыт кыргыһыларга барытыгар хорсундук сэриилэспиттэрэ. Кинилэр Ийэ дойдуга мунура суох бэриниилээхтэринэн, эр санаалаахтарынан уонна тулуурдаахтарынан сөхтөрөллөрө. Өссө туйгун ытааччыларынан ордук аатырыахтарын аатырбыттара.

Саха саллаата ханна-ханна тийбэтэбэй? Столицабытын улуу Москваны геройдуу көмүскээһингэ уонна кинн таһыгар өстөөбү уруссаллааһынга, Ленинград кырыктаах блокадатыгар, ыстаал уулар Сталинградтаабы кыргыһыга, хабараан элбэх танкалаах Курскай тобойдообу киирсиигэ, Украинаны, Белоруссияны, Прибалтиканы босхолоонунга, Польшаны, Венгрияны, Румынияны, Чехословакияны, Австрияны, о.д.а. гитлеровскай фашистар тинилэхтэрин анныттан быһаан ылыга, өстөөх арбаһын Берлини самнарыга барытыгар саха хорсун уолаттара бааллара.

Сэри дьылбатын быһаарар суолталаах бары фроннарга сүдү кыргыһыларга геройдуу охсуспут армиялар, дивизиялар, полкалар састаартарыгар сахалар бөдөн бөлөхтөрө кыттыны ылбыттара үгүс.

Москваны көмүскүүр мунутуур тынгааһынаах дойду дьылбата быһаарыллар күннэригэр Сибиир уонна Забайкалье дивизиялара көмөбө көнгү анһан тийбиттэрэ. Аңардас 93-с стрелковай дивизия састаабыгар 500-кэ Саха сиригэ дьоно, хас рота ахсын 10-15-тии саха баара.

1941-1942 сыллардаах кыһынны кимэн кириигэ, Москва анныгар фашистары урус-халлааһынна сахалар ураты хорсуннарын көрдөрбүттэрэ. 348-с стрелковой дивизияҕа барыта 100-чэкэ саха: Г.С. Гаврилов, Г.Е. Давыдов, И.Д. Егоров, Г.Г. Иванов, С.Е. Капитонов, С.С. Тарасов, С.Д. Бястинов, П.И. Слепцов, В.Д. Ноговицын, у.д.а. 1941 сыл ахсынны 6 күнүттэн Рогачев куораттан саҕалаан Калининскай фронна кыргыспытара, Тургиново, Ульяново, о.д.а. нэһилиэнньэлээх пууннары босхолоспуттара. Бу фронна албан аатырбыт снайпер **Ф.М. Охлопков** Инчиково дэриэбинэҕэ 5 суукка устата 19 фашист саллаатын уонна 1 офицеры охторбута уонна наҕараадаҕа түһэриллибитэ.

Бястинов Семен Дмитриевич

(1907-1982 сс.)

1941 сыллаахха балаҕан ыйын 6 күнүгэр армияҕа ыныраллар.

1941-1942 сыллардаах кыһынны кимэн кириигэ, Москва анныгар фашистары урусхаллааһынна 348-с стрелковой дивизияҕа сэриилэспитэ. Ахсынны 6 күнүттэн Рогачев куораттан саҕалаан Калининскай фронна кыргыспыта, Тургиново, Ульяново о.д.а. нэһилиэнньэлээх пууннары босхолоспута. Онно ыараханлык бааһыран госпитальга сытан эмтэнэн, иккиһин фронна ыталлар.

1943с. ыараханлык бааһыран, инбэлиит буолан, дойдутугар эргиллэр.

Наҕараадата: Албан Аат III ст. уордьан, «Германияны кыайы иһин» мэтээл.

Охлопков Н.Ф., Советской Союз Геройа Ф.М. төрдө-ууна. - Хаандыга: ГУП «Томпонская районная типография», 2007. – 96 с. – Ичинээбиттэн: Табунанов Г.Т.- С.92.

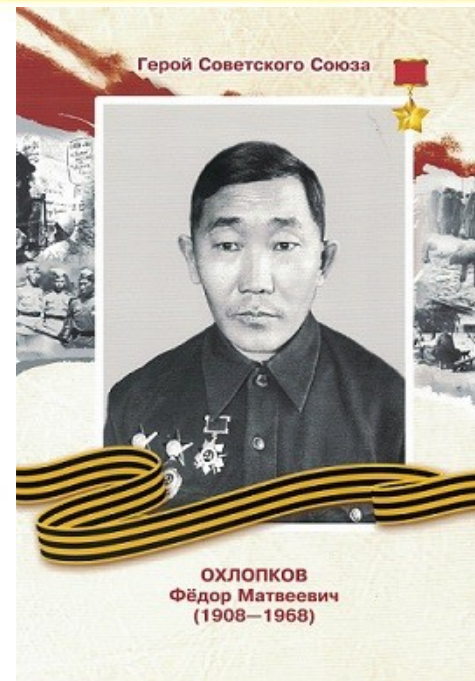
Доѳорунаан, летчик Георгий Тобунановтын. Ытык Күөл

Табунанов Георгий Тимофеевич
(1912- 1974сс.)

1932-34сс. Дьокуускайдаагы байыаннай национальнай оскуолаҕа киирэр. 1936-1937сс. атырдыах ыйыгар Ульяновскайдаагы летнай оскуоланы бүтэрэр. Аҕа дойду Улуу сэриитин сылларыгар Забайкальскай фронтта сулууспалаабыт. Пулеметнай рота командиринан, командир солбуйааччынан сылдьар.

Наѳараадата: «1941-1945 сс. Аҕа дойду сэриитигэр килбиэннээх үлэтин иһин», «В.И Ленин төрөөбүтэ 100 сыла», элбэх бойбуой мэтээллэр.

Аҕа дойдубут киэн туттар кининэн –
Албан аатырбыт саха киһитинэн,
Кини хоодуот-хорсун сырыытынан,
Кэпсээннэ киирбит бэргэн ытыытынан.

Дьоллоох, көнүл дойдубутун көмүскэһэ,
Тохтубут хааммытын өстөөхтөн иэстэһэ
Кыһыннаах кыраайтан кини кэлбитэ,
Кыргыһы уотугар хорсуннук киирбитэ.

Ийэ дойдутугар иэһин толорбут,
Эр-хорсун санаалаах саллаат доҕорбут
Килбиэн кыайыыта умнуллуо суоҕа,
Кэнчээри ыччакка кэпсэл буолуоҕа!